

Železna cesta 16, 1000 Ljubljana
T: 01 473 55 51
E: gp@zagovornik-rs.si

Ministrstvo za notranje zadeve

Štefanova ulica 2
1501 Ljubljana
E: gp.mnz@gov.si

Številka: 0070-5/2024/3
Datum: 12. 2. 2024

Zadeva: Priporočila Zagovornika načela enakosti glede spremembe 7. člena Zakona o osebni izkaznici (Uradni list RS, št. 35/11, 41/21 in 199/21)

Spoštovani,

Zagovornik načela enakosti (Zagovornik) na podlagi 21. člena Zakona o varstvu pred diskriminacijo (ZVarD) izdaja priporočila Ministrstvu za notranje zadeve.

Zagovornik Ministrstvu za notranje zadeve priporoča:

1. da pripravi predlog spremembe 7. člena Zakona o osebni izkaznici, tako da spremeni drugi odstavek 7. člena in da se spremenjeno besedilo zadnjega dela stavka glasi »izda osebna izkaznica na obrazcu, ki se tiska v slovenskem, italijanskem in angleškem jeziku oziroma slovenskem, madžarskem in angleškem jeziku«. S tem se spremeni vrstni red jezikov tako, da sta najprej navedena uradna jezika in zatem tuji jezik
2. da po sprejetju tega zakona spremeni tudi Pravilnik o izvrševanju Zakona o osebni izkaznici (Uradni list RS, št. 52/13, 41/21 – ZOlk-1A in 31/22) tako, da spremeni ime Priloge 2, ki naj se glasi »Obrazec osebne izkaznice – slovensko-italijanska-angleška različica« ter Priloge 3 »Obrazec osebne izkaznice – slovensko-madžarska-angleška različica«. Obrazca naj prilagodi zakonski spremembi tako, da bo upoštevan nov vrstni red jezikov, in da bosta besedilo in izgled osebne izkaznice odražala enakovrednost vseh treh uradnih jezikov
3. da spremeni Pravilnik o izvrševanju Zakona o osebni izkaznici (Uradni list RS, št. 52/13, 41/21 – ZOlk-1A in 31/22) tako, da lahko posamezniki na lastno željo zamenjajo osebne izkaznice, ki so jim bile izdane na območjih, kjer živita avtohtoni italijanska oziroma madžarska narodna skupnost, brezplačno kadarkoli v času njihove veljavnosti. Nove osebne izkaznice naj bodo skladne s priporočili Zagovornika 1 in 2

Vljudno vas naprošamo, da nas v 30 dneh od prejema tega dopisa obvestite o upoštevanju priporočil.

S spoštovanjem,

Miha Lobnik
ZAGOVORNIK NAČELA ENAKOSTI

Priloga:

- Utemeljitev strokovne službe Zagovornika k priporočilu št. 0070-5/2024/3

Poslano:

- naslovníku (e-pošta),
- zbirka dok. gradiva

V vednost:

- Poslanska skupina italijanske in madžarske narodne skupnosti, sekretarka (petra.jamnik@dz-rs.si)
- Služba Vlade Republike Slovenije za zakonodajo (gp.gs@gov.si)
- Predsednica Republike Slovenije (gp.uprs@predsednica-slo.si)
- Državni svet Republike Slovenije (gp@ds-rs.si)
- Državni zbor (gp@dz-rs.si)
- Varuh človekovih pravic (info@varuh-rs.si)
- Pomurska madžarska samoupravna narodna skupnost (pmsns@muravidek.si)
- Madžarska samoupravna narodna skupnost občine Lendava, Moravske Toplice (lkmo@siol.net)
- Madžarska narodna samoupravna skupnost Občine Hodoš (madzarska.skup@siol.net)
- Madžarska narodna samoupravna skupnost Občine Šalovci, Domanjševci 67, 9206 Križevci
- Zavod za kulturo madžarske narodnosti Lendava (info@mnmi-zkmn.si)
- Veleposlaništvo Madžarske (mission.lju@mfa.gov.hu)
- Generalni konzulat Madžarske (sloconsulate.szentgotthard@gov.si)
- Občina Lendava (obcina@lendava.si)
- Občina Hodoš (obcina@hodos.si)
- Občina Šalovci (info@salovci.si)
- Občina Dobrovník (obcina@dobrovník.si)
- Comunità degli Italiani di Ancarano (info@can-ancarano.si)
- Comunità Autogestita della Nazionalità Italiana di Capodistria (obcina@koper.si)
- Comunità degli Italiani »Giuseppe Tartini« di Pirano (can.pirano@siol.net)
- Comunità degli Italiani Crevatini (com.it.crevatini@siol.net)

- Comunità degli Italiani "Santorio Santorio" Capodistria (santorio@t-2.net)
- Comunità degli Italiani "Dante Alighieri" di Isola (amministrazione@danteisola.it)
- Centro Italiano Di Promozione, Cultura, Formazione e Sviluppo Carlo Combi (info@centrocombi.eu)
- Unione Italiana, Ufficio »Europa« - Italijanska unija, pisarna »Evropa« (unione.it.cap@siol.net)
- Vivere in Slovenia (info@vivereinslovenia.com)
- Veleposlaništvo Republike Italije (sloembassy.rome@gov.si)
- Generalni konzulat Republike Italije (sloconsulate.trieste@gov.si)
- Občina Koper (obcina@koper.si)
- Občina Ankaran (info@obcina-ankaran.si)
- Občina Izola (obcina@izola.si)
- Občina Piran (obcina.piran@piran.si)

Zagovornik Ministrstvu za notranje zadeve priporoča, da pripravi predlog spremembe 7. člena Zakona o osebni izkaznici, tako da spremeni drugi odstavek 7. člena in da se spremenjeno besedilo zadnjega dela stavka glasi »izda osebna izkaznica na obrazcu, ki se tiska v slovenskem, italijanskem in angleškem jeziku oziroma slovenskem, madžarskem in angleškem jeziku«. S tem se spremeni vrstni red jezikov tako, da sta najprej navedena uradna jezika in zatem tuji jezik

Zagovornik načela enakosti (Zagovornik) je v vednost prejel dopis v zvezi z obrazci novih osebnih izkaznic, ki ga je Poslanska skupina italijanske in madžarske narodne skupnosti naslovila na ministra za notranje zadeve. Poslanca omenjenih narodnih skupnosti v njem zatrjujeta neustavnost obrazcev oziroma novih biometričnih osebnih izkaznic, ki jih upravne enote izdajajo na podlagi drugega, tretjega in četrtega odstavka 7. člena Zakona o osebni izkaznici (ZOIzk-1).

Zagovornik je zadevo preučil in izdaja priporočilo Ministrstvu za zunanje zadeve (MNZ) skladno s 1., 2. in 21. členom Zakona o varstvu pred diskriminacijo (ZVarD). Po ZVarD sta med osebnimi okoliščinami, zaradi katerih ne sme biti nič neupravičeno neenako obravnavan, tudi narodnost in jezik. Med področji družbenega življenja, kjer se zagotavlja varstvo pred diskriminacijo, pa so med drugim navedene tudi dobrine in storitve.

Osebna izkaznica se po 7. členu ZOIzk-1 izda na obrazcu, ki se tiska v slovenskem in angleškem jeziku. Državljanu s prijavljenim stalnim prebivališčem na območju, kjer živita avtohtoni italijanska oziroma madžarska narodna skupnost, se osebna izkaznica izda na obrazcu, ki se tiska v slovenskem, angleškem in italijanskem oziroma slovenskem, angleškem in madžarskem jeziku. Uradnemu jeziku slovenščine tako sledi zapis v angleškem jeziku in šele nato drugi uradni jezik, to je italijanščina oziroma madžarščina.

Skladno z 11. členom Ustave Republike Slovenije (Ustava RS) je uradni jezik v Sloveniji slovenščina. Na območjih občin, v katerih živita italijanska ali madžarska narodna skupnost, je uradni jezik tudi italijanščina ali madžarščina. Vsi trije navedeni jeziki so uradni jeziki Republike Slovenije, slovenščina na celotnem ozemlju države, italijanščina in madžarščina pa na območju občin, v katerih živita narodnostni skupnosti. Med uradnimi jeziki ni razmerja nadrejenosti in podrejenosti, vsi jeziki so na območju občin, v katerih živita narodni skupnosti, enakovredni, varstvo teh pravic pa je ustavnopravna kategorija.

Uredba (EU) 2019/1157 o okrepitvi varnosti osebnih izkaznic državljanov Unije in dokumentov za prebivanje, izdanih državljanom Unije in njihovim družinskim članom, ki uresničujejo svojo pravico do prostega gibanja (Uredba (EU) 2019/1157) v tretjem odstavku 3. člena določa, da je na dokumentu v uradnem jeziku ali jezikih države članice izdajateljice zapisan naziv dokumenta »osebna izkaznica« ali druga uveljavljena nacionalna oznaka, izraz »osebna izkaznica« pa še vsaj v enem drugem uradnem jeziku institucij Unije. Ta uredba loči med uradnimi jeziki države članice ter določa, da mora biti poleg uradnih jezikov osebni izkaznici naveden vsaj en drug uradni jezik institucij Unije.

Takšno enako varstvo pravic terja, da se vsi uradni jeziki v Republiki Sloveniji uporabljajo na enakovreden način. To pomeni, da bi bilo skladno z Ustavo RS ter z Uredbo (EU) 2019/1157, da vrstni red jezikov, ki jih v 7. členu določa ZOIzk-1, izraža to enakovrednost uradnih jezikov. Zato Zagovornik priporoča da se 7. člen ZOIzk-1 v tem delu spremeni, in sicer tako, da bodo na osebnih izkaznicah najprej navedeni uradni jeziki in zatem angleščina kot tuj jezik, ki je eden od uradnih jezikov Unije.

2.

Zagovornik Ministrstvu za notranje zadeve priporoča, da po sprejetju tega zakona spremeni tudi Pravilnik o izvrševanju Zakona o osebni izkaznici (Uradni list RS, št. 52/13, 41/21 – ZOlzk-1A in 31/22) tako, da spremeni ime Priloge 2, ki naj se glasi »Obrazec osebne izkaznice – slovensko-italijanska-angleška različica« ter Priloge 3 »Obrazec osebne izkaznice – slovensko-madžarska-angleška različica«. Obrazca naj prilagodi zakonski spremembi tako, da bo upoštevan nov vrstni red jezikov, in da bosta besedilo in izgled osebne izkaznice odražala enakovrednost vseh treh uradnih jezikov.

Osebna izkaznica se izda na obrazcih, ki so Priloga pravilnika o izvrševanju Zakona o osebni izkaznici (Pravilnik), izdanega na podlagi ZOlzk-1.

Skladno s prejšnjim priporočilom o spremembi drugega odstavka 7. člena ZOlzk-1, je treba po uveljavitvi take zakonske spremembe tudi v Pravilniku, in sicer v Prilogi 2 in Prilogi 3, spremeniti vrstni red zapisa jezikov, ki so zapisani na osebni izkaznici. Zapisu v slovenskem jeziku naj sledi napis v italijanskem oziroma madžarskem jeziku ter zatem zapis v angleškem jeziku.

Na sedaj veljavnih obrazcih osebne izkaznice sta besedni zvezi »Republika Slovenija« navedeni v jeziku narodnosti v enaki obliki kot angleški prevod in po vrstnem redu za angleškim prevodom. Zapisa v italijanskem oziroma madžarskem jeziku sta tudi oblikovno in slogovno izenačena z angleško različico zapisa in se tako po velikosti kot slogu zapisa razlikujeta od zapisa v slovenskem jeziku. Zapisa v italijanskem oziroma madžarskem jeziku sta v primerjavi z zapisom v slovenskem jeziku pisana v vidno manjši, ležeči in neodebeljeni pisavi.

Skladno z določbo 11. člena Ustave RS in načelom enakovrednosti treh uradnih jezikov Republike Slovenije na območju občin, v katerih živita italijanska in madžarska narodna skupnost, je treba poleg vrstnega reda zapisa jezikov zagotoviti tudi enakovreden videz pisav.

Kot je v zadevi U-I380/06 z dne 11. 9. 2008 izpostavilo Ustavno sodišče, imata jezika narodnih skupnosti na območju, kjer ti živita, poseben ustavni položaj in varstvo ter kot taka nista tuja jezika. Ustrezno spoštovanje italijanskega in madžarskega jezika kot uradnih jezikov je tudi na simbolni ravni odraz spoštovanja dostojanstva pripadnikov obeh narodnih skupnosti in upoštevanja zakonsko zapovedane enake obravnave.

ZVarD v 2. členu med drugimi zavezuje državne organe in nosilce javnih pooblastil, da morajo na vseh področjih oblastnega odločanja, delovanja v pravnem prometu in pri drugem svojem delovanju oziroma ravnanju v razmerju do tretjih oseb zagotavljati varstvo pred diskriminacijo oziroma enako obravnavanje vseh oseb. Takšno varstvo se nanaša tudi na pripadnike italijanske in madžarske narodne skupnosti.

Oblikovna rešitev osebne izkaznice, kot je zdaj določata Prilogi 2 in 3 k Pravilniku, ne upošteva enakovrednosti uradnih jezikov, saj je videz pisav v italijanskem in madžarskem jeziku bistveno drugačen in manj poudarjen od pisave v slovenskem jeziku, čeprav so na območjih, na katerih sta uradna jezika dva, uradni jeziki izenačeni in bi morali biti zato izenačeni tudi na simbolni in uporabni ravni.

3.

Zagovornik Ministrstvu za notranje zadeve priporoča, da spremeni Pravilnik o izvrševanju Zakona o osebni izkaznici (Uradni list RS, št. 52/13, 41/21 – ZOIzk-1A in 31/22) tako, da lahko posamezniki na lastno željo zamenjajo osebne izkaznice, ki so jim bile izdane na območjih, kjer živita avtohtoni italijanska oziroma madžarska narodna skupnost, brezplačno kadarkoli v času njihove veljavnosti. Nove osebne izkaznice naj bodo skladne s priporočili Zagovornika 1 in 2

Pravilnik o izvrševanju Zakona o osebni izkaznici (Uradni list RS, št. 52/13, 41/21 – ZOIzk-1A in 31/22; v nadaljevanju: Pravilnik) je nove oblike obrazcev, določenih v Prilogi 2 in Prilogi 3 k Pravilniku določil 4. marca 2022, z začetkom veljavnosti od 28. marca 2022 dalje.

V času od začetka veljavnosti pa do sprejetja sprememb navedenih obrazcev, kot izhaja iz priporočil Zagovornika, so bile in bodo posameznikom, ki živijo na območjih, kjer živita avtohtoni italijanska oziroma madžarska narodna skupnost, izdane osebne izkaznice na podlagi sedaj veljavnih obrazcev.

Po sprejetju sprememb, navedenih v priporočilu št. 1 in št. 2, je treba zato posameznikom, ki so jim bile v tem času izdane osebne izkaznice na podlagi trenutno veljavnih obrazcev, na njihovo zahtevo omogočiti brezplačno menjavo osebne izkaznice. Ni namreč dopustno, da bi strošek menjave osebne izkaznice krili tisti, ki imajo zagotovljeno pravico do enake obravnave, ne glede na osebne okoliščine, med katerimi sta tudi narodnost in jezik.